

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta „ 60 „
„ četrt leta „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Volitev za okrajne zastope pa slovensko kmetско ljudstvo.

Kmalu bodo nove volitve za okrajne zastope (Bezirksvertretungen). Priprave se marljivo delajo; treba je tedaj pomisliti, kaj je tukaj slovenskim rodoljubom storiti in kako ima kmetско ljudstvo postopati, da mu bo volitev res na korist? Vsestransk odgovor ni lehek. Pri sv. Lenartu v slov. gozicah na primer namislijo kmeti volitve popolnem se zdržati; ljutomerski rodoljubi pa si prizadevajo narodno večino v zastopu ohraniti itd. Da bi „Slov. Gosp.“ kolikor mogoče dobro ustregel vsem, se je njegov urednik s slovenskimi poslanci poprej o tej stvari pogovarjal. Vsled tega podaja sledeče svojim bralcem!

Sedaj je ravno 10 let od tega, kar smo dobili okrajne zastope. Nova naprava je hitro postala — nepovoljna, posebno kmetiskim ljudem. Kajti že l. 1871 je 500 kmetiskih srenj odposlalo prošnjo do deželnega zbora, naj okrajne zastope brž odpravi. V prošnji namreč beremo od besede do besede: „visoki deželni zbor! . . . zakaj da so se okrajni zastopi vpeljali, tega res ne umemo. Samo to vemo, da vsi okrajni zastopi na Štajerskem stanejo blizu 100.000 fl. na leto. Ceste niso prej slabše bile, ko so sedaj, okrajne doklade (Bezirksumlagen) so pa sedaj visoke, kakor prej nikdar bile niso. Prosimo tedaj, da se okrajni zastopi zopet odpravijo; vsaj so že tudi tako zastavljeni, da mi kmetje v njih vselej v manjšini ostanemo in le mestjani in tržani zapovedujejo. — Naj postava izreče, da je občinam na prosto voljo dano, za večje okrajne potrebe svobodno se med seboj zmeniti in združiti . . .“ Tako so sodili kmetje o okrajnih zastopih l. 1871 in mislimo, da nimajo uzroka drugače misliti in soditi l. 1876. Le prevdarimo!

Prvič okrajni zastopi so že itak čezmerne pisarije in število gospodk pomnožili. Ljudje so iz prva mislili, da se bode število cesarskih uradnikov zmanjšalo, ker so se okrajni zastopi vpeljali in mnoge pisarije srenjam naložile. Ali hudo so se

zmotili. Število uradnikov se ni zmanjšalo, in pisarije so se pomnožile. Namesto političnih gospodk pri okrajnih sodnijah je minister Giskra l. 1868 osnoval velikanska okrajna glavarstva z dragimi komisariji. Zato se v liberalni dobi še več pisari, kakor poprej v absolutistični. Kajti sedaj pisarijo srenje, okrajni zastopi, okrajna glavarstva, notarji, deželni odbori in cesarske namestnije. Kdor je tedaj za zmanjšanje pisarij in uradov, ta je vsak za odstranjenje okrajnih zastopov.

Drugič opravila okrajnih zastopov so takošna, da jih celo lahko druge gosposke opravljajo. Glavna njihova skrb so: ceste, nič kakor ceste. Leta 1867 so jim okrajni sodniki izročili okrajne račune, pisma in — ceste. Ali skrb za okrajne ceste še sedaj ni večja, ni boljša, pač pa precej bolj — draga. To nam pričajo vedno razstoče okrajne naklade. Sicer je v postavi mnogo paragrafov, ki odkazujejo okrajnim zastopom skrb za deželno kulturo, za šub, za zdravstvo, za nadzorovanje srenj, za uboge in sirote, za šolo itd. Tudi deželni zbor jim nalaga čedalje več skrbi, na primer: za pokončanje hroščev in kebrov, za ptice, za bike itd. Nekateri zastopi so še si marsikaj naložili sami, na primer: premije za bike in žrebe, štipendije, plačevanje šolskih stroškov itd. Mariborski okrajni zastop je 300 fl. vrgel za nek shod vinorejcev meseca septembra v Mariboru. Izmed navedenih opravil so gotovo nekatera odveč, druga pripadajo srenjam, glavarstvom ali pa deželnemu odboru. Zato nam res ni jasno, zakaj bi še vzdrževali tako drage naprave, kakor so okrajni zastopi! Nekateri nalagajo že po 51% okrajne naklade. Vrh tega pa še so naši okrajni zastopi prave trdnjave nemčurstva. Temu je kriv

Tretjič napačni volilni red. Vse volilno prebivalstvo je razdeljeno na 4 vrste, namreč 1.) so velikoposestniki, ki plačujejo najmanj 60 fl. direktne dače, 2) obrtniki in trgovci, ki plačujejo 60 gld. direktne dače, 3) mestjani in tržani, 4) kmetiski ljudje. Med te 4 vrste volivcev se razdeli število zastopnikov enakomerno. Postavimo v Mariborski zastop voli 325 velikih posestnikov 10 za-

stopnikov, potem pošljejo večji trgovci in obrtniki, ki so tudi iz mesta, 10 zastopnikov; potem mestjani tudi 10 in naposled kmetje 10 zastopnikov. Okrajni zastop potrebuje denarjev in nalaga okrajne dače ali naklade. Zato bi prav bilo, če bi vse 4 zgoraj omenjene vrste prebivalcev jednako svoto vplačevale za okrajne stroške. Ali ravno to se ne zgodi. Številke nam naj reč pojasnijo! Leta 1871 so veliki posestniki plačali 27.591 fl., veliki trgovci in obrtniki 11.580 gld. mestjani 28.179 fl. kmetje pa 143.544 fl. tedaj celih 76.000 fl. več, kakor vse tri prve vrste volilcev skupaj, t. j. kmetske ljudi zadene več kakor polovica vseh okrajnih stroškov, ker se ti kot procenti na direktno dačo naračunijo, v zastopu pa imajo samo $\frac{1}{4}$ vseh glasov odmerjenih. Tako je v Mariboru, drugod je še slabše, kder je n. pr. v okraju samo kak tržič z bornimi črevljariji, evekarji, lončarji, potem s par krčmarji, mesarji in kramarji, ki v primeri do kmetskih ljudi le malo plačujejo, v okrajnem zastopu pa zapovedujejo tako, da resnično manjšina večini okrajne naklade nalaga!

Kmetski ljudje, posebno pa še naši Slovenci, imajo tedaj mnogo in teltnih uzrokov, da se skušajo takih okrajnih zastopov znebiti. Vendar postopati se mora tukaj, kakor sploh v političnih zadevah, po postavnih poti. Postavna in sedaj, kakor se sam dozdeva, tukaj najbolj zdatna pot pa je, da pojdejo voliti vsi in tako rešijo, kar se rešiti da; zlasti, da se ohrani ali pridobi narodna večina, kder je to mogoče! Te večine zamorejo potem deželnemu zboru precej trdno dopovedati željo ljudi, da se naj okrajni zastopi ali popolnem odpravijo ali na korist tistih predrugečijo, kateri največ k dokladam doplačujejo.

Teb misli so vsi slovenski poslanci!

Ondi pa, kder večine dobiti ne moremo, poskusimo vsaj nekoliko čvrstih narodnih mož v okrajni zastop spraviti, ki bode drugim potem vsaj na prste gledali!

Najbolj pa bi se naj kmetski ljudje varovali voliti take zastopnike, od katerih je znano, da z mestnimi in tržkimi liberalci in nemškutarji drže in vlečejo!

Gospodarske stvari.

Kumare, murke, krastavei (*Cucumis sativus*.)

M. Kumare so sploh znana zelenjava. Navadno se rabijo kot salata, ali kisle na jesihu ali pa tudi kuhane kot okusna prikuha. Kumar je veliko sort, ki so si sicer več ali manj podobne, vendar se pa ali po bolj rani ali kasnej zrelости, po razni velikosti ali pa po večji ali manjši oskurnosti med seboj razlikujejo in odlikujejo. Najnavadnejše sorte so: a) Kumara grozdovka ima drobnejši plod, kakor druge sorte; plodi stojé grozdoma in so rano zreli. Najbolje služi za vlaganje v jesih in se le bolj za

rano prikuho v gnojnih gredah sadi. Celo v toplem hramu se da v velikih loncih izrediti. b) Drobna rana kumara. Vzreja se v gnojnih gredah, rano zori in daje precej obilen pridelek. c) Velika pozna kumara. Je najboljša za sejanje na prostem zemljišču, je rodovitna, zori nekoliko kasno in je med vsemi najbolj razširjena. d) Kumara kačevka. Plod je prav velik, dolg, pozno zori in ima malo zrnja. Ta kumara se bolj redko sadi in je precej občutljiva. Dostikrat pa se prejšnja sorta tudi tako imenuje. e) Ruska kumara mreževka, prav posebna, izvrstno lepo mrežasta kumara grozdovka, srednje velikosti in izredno velike rodovitnosti. Ta sorta je mnogo trdnjša od drugih in se posebno višjim in mrzlejšim krajem prilaga. f) Ruska kumara grozdavka rano in obilno rodi in je posebno dobra za vlaganje v jesih. g) Kumara labudov vrat, nova sorta. Prav velika, včasih po tri črevlje in še več dolga. Se lahko ne izvrže in je izvrstnega okusa in velike trpežne rodovitnosti. h) Dolga zelena grška kumara valjarka, iz Aten doma, izredno rodovitna, mesnata in vse priporoče vredna sorta. Razun teh se v novejšem času še več drugih raznih sort vzreja, ki se bolj ali manj priporočajo, in izmed katerih se nekoje po dolgoti, druge po beli barvi, kakor kumara alabastrovka, odlikujejo.

Kumare hočejo redivno, rahlo in toplo zemljišče, ki nekoliko globoko leži in je dobro pognojeno. Ljubijo toploto, vlago in konjski gnoj bolj, kakor vse druge zelenjave. Odprta solnčna vendar pa zavetna lega je prvi pogoj dobre rasti kumar. Od srede aprila do konca maja se kumare v prosto zemljo posajajo bodi si v brazdah ali več zrnj v jedno luknjo. Po prvem načinu se na 5 črevljev široki gredi brazde po črevelj globoko izkopljejo, z pregnjitem gnojem napolnijo in potem z rahlo prstjo nasujejo, palec vsaksebi se položi zrno in se na $\frac{1}{2}$ palca debelo z prstjo posuje. Po drugem načinu se po 2—3 palce narazen po črevelj globoke jame izkopljejo, z gnojem napolnijo in z rahlo prstjo nasujejo. V vsako jamo pride po 6—8 zrnj. Brž ko so rastlinice drugi ali tretji listek pognale, se nekoliko položé, pregosto stoječe populijo, ostale ogrebejo in prepušajo daljemu razvitku. Ako suša nastopi, se morajo marljivo zalivati, pa ne po rastlinah samih, ampak le okoli njih. Lahko škropenje na listje ob toplih večerih hitro rast jako pospešuje. Mnogokrat se kumare tudi rano v gnojne grede sejejo in sicer meseca marca. Ko so do 3 listke pognale, se presade v prosto zemljo, kjer jih je pa treba z poveznjenimi lonci ali z steklenimi zvonci mraza varovati. Drugi način rane setve je pa ta, da se seme v jajčne lupine ali lonce posaja, kateri se v merno toplo izbo ali pa v gnojno gredo postavljajo. Rastlinam se mora marljivo in skrbno čisti zrak dajati, dokler da se nekoliko obrastejo in slednjič v prosto zemljo posade. Pri izposajanju